

Крім того, результати міжнародних індексів можуть бути корисними при ухваленні управлінських і фінансових рішень, підготовці звітів, а також при розробленні заходів для підвищення довіри з боку клієнтів та інвесторів. Для України використання таких рейтингів стає особливо важливим, адже воно сприяє наближенню до європейських стандартів доброчесності, відкритості та відповідальності у бізнесі.

Література:

1. 2024 Global eCommerce Payments & Fraud Report 25 th Edition. URL: https://info.merchantriskcouncil.org/hubfs/Reports/Fraud%20Reports/2024_Global_Payments_and_Fraud_Report.pdf (дата звернення 30.10.2025).
2. Basel AML Index. URL: <https://index.baselgovernance.org/> (дата звернення 30.10.2025).
3. Corruption Perceptions Index. URL: <https://www.transparency.org/en/cpi/2024> (дата звернення 30.10.2025).
4. Global Fraud Index 2025. URL: <https://sumsub.com/global-fraud-index-2025/> (дата звернення 30.10.2025).
5. Global Identity & Fraud Report 2024. URL: https://www.experian.com/blogs/global-insights/wp-content/uploads/2024/11/Global_Fraud_Trends_Report_2024_FinalV.pdf (дата звернення 30.10.2025).
6. Occupational Fraud 2024: Report to the Nations. URL: <https://legacy.acfe.com/report-to-the-nations/2024/> (дата звернення 30.10.2025).

Щельник О.В.

асистент кафедри економіки,
менеджменту та комерційної діяльності
Центральноукраїнський національний технічний університет
м.Кропивницький, Україна

ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НА ГЛОБАЛЬНОМУ РИНКУ ЗНАНЬ

У сучасних умовах глобалізації та посилення конкуренції у сфері освітніх послуг інноваційний потенціал закладів вищої освіти (ЗВО) стає ключовим чинником їхньої конкурентоспроможності. Вища освіта переходить від моделі передачі знань до моделі їх створення та комерціалізації. Тому здатність ЗВО впроваджувати інновації у навчальний процес, наукову діяльність та управлінські практики визначає їхнє місце на глобальному ринку знань. Інноваційний потенціал закладу вищої освіти (ЗВО) є сукупністю ресурсів, компетенцій, організаційних механізмів і умов, що забезпечують здатність генерувати, впроваджувати та поширювати нові знання, технології й управлінські рішення. Він охоплює кадровий, науково-дослідний, матеріально-технічний, фінансовий та інформаційний компоненти, які у своїй взаємодії формують інноваційну спроможність університету як суб'єкта глобального освітнього простору.

Ключову роль у розвитку інноваційного потенціалу відіграє **людський капітал** — науково-педагогічні працівники, дослідники, студенти та аспіранти, здатні до творчої діяльності, критичного мислення та використання сучасних технологій у навчанні й науці. Формування такого капіталу потребує безперервного професійного розвитку, підвищення кваліфікації, міжнародної академічної мобільності, участі у спільних наукових проєктах і програмах обміну.

Не менш важливим складником є **науково-дослідний потенціал**. Саме наукова діяльність виступає фундаментом для створення інноваційних продуктів і підвищення репутації університету на глобальному рівні. Розвиток дослідницьких центрів, лабораторій, наукових шкіл, стартап-інкубаторів і технопарків дає змогу інтегрувати освіту, науку та бізнес. Ефективна комерціалізація результатів наукових досліджень — через створення

патентів, ліцензій, інтелектуальних продуктів — підвищує фінансову самостійність і конкурентоспроможність ЗВО.

У сучасних умовах цифрової трансформації освіти інноваційний потенціал значною мірою визначається рівнем **технологічної готовності університетів**. Цифровізація освітнього процесу, впровадження електронного урядування у внутрішньому менеджменті, використання платформ дистанційного навчання, систем штучного інтелекту для аналітики навчальних даних — усе це формує нову якість освітніх послуг. Такі технології сприяють персоналізації навчання, оптимізації управління та створенню відкритих освітніх екосистем.

Особливої уваги потребує **організаційна культура інноваційності**, яка визначає готовність університету до змін. Інноваційна культура передбачає підтримку ініціативності, відкритість до партнерств, толерантність до ризику та помилок, розвиток лідерських якостей і командної взаємодії. Формування такої культури потребує участі всіх рівнів управління — від ректора до студентського самоврядування.

Сучасні університети дедалі більше переходять до підприємницької моделі функціонування, що передбачає поєднання традиційних освітніх і наукових завдань із активною економічною та інноваційною діяльністю. Така модель базується на концепції "entrepreneurial university", згідно з якою заклад вищої освіти не лише передає знання, а й генерує нові ідеї, трансформує їх у комерційно привабливі продукти, послуги або технології, сприяючи соціально-економічному розвитку регіону та держави.

Підприємницький університет виступає центром інноваційної екосистеми, у якій взаємодіють студенти, викладачі, дослідники, представники бізнесу, інвестори та органи влади. Переорієнтація на підприємницький формат дозволяє університетам диверсифікувати джерела фінансування, зменшуючи залежність від державного бюджету. Залучення позабюджетних коштів через партнерства з бізнесом, спонсорські програми, венчурні фонди, меценатські ініціативи та платні освітні послуги створює фінансові умови для модернізації матеріально-технічної бази, розвитку досліджень і підвищення якості освіти.

Крім того, підприємницький підхід сприяє підвищенню конкурентоспроможності університету на міжнародному рівні. Такі заклади активніше беруть участь у глобальних освітніх рейтингах (QS, THE, Shanghai Ranking), розширюють мережу академічних партнерств, залучають іноземних студентів та викладачів. Вони формують позитивний імідж країни як центру інноваційного знання і сучасної наукової культури.

На глобальному ринку знань ключовими факторами конкурентоспроможності закладів вищої освіти виступає сукупність взаємопов'язаних елементів, які визначають їхню здатність адаптуватися до світових тенденцій, підтримувати якість освіти та формувати власну інноваційну екосистему. Передусім це рівень інноваційності освітніх програм, які стають своєрідним маркером динаміки розвитку університету. Не менш суттєвим чинником є участь університетів у міжнародних освітніх і наукових мережах. Такі програми, як Horizon Europe, Erasmus+, Jean Monnet чи Creative Europe, створюють можливості для академічної мобільності, спільних досліджень, обміну викладачами, проведення конференцій і реалізації інноваційних освітніх проєктів. Участь у міжнародних консорціумах і партнерствах сприяє не лише розширенню наукових зв'язків, а й підвищує якість освітніх програм, адже залучення іноземних експертів дозволяє інтегрувати європейські стандарти в український освітній простір. Крім того, міжнародна співпраця підсилює імідж університету, відкриває доступ до грантів і стимулює розвиток англійських програм, що є важливим елементом глобальної конкурентоспроможності.

Українські ЗВО мають значний потенціал у цьому напрямі, проте стикаються з низкою викликів: недостатнє фінансування досліджень, обмежені можливості комерціалізації наукових результатів, бюрократичні бар'єри, низький рівень цифрової інфраструктури та слабка інтеграція в міжнародні освітні мережі. Подолання цих проблем вимагає державної підтримки інноваційної діяльності, розвитку державно-приватного партнерства, стимулювання інвестицій у науку й освіту, а також впровадження гнучких механізмів управління університетами.

Отже, розвиток інноваційного потенціалу закладів вищої освіти — це не лише внутрішнє завдання університету, а й стратегічна складова національної політики у сфері освіти та науки. Системна інноваційна діяльність забезпечує створення конкурентних освітніх продуктів, залучення іноземних студентів, зростання наукового іміджу та інтеграцію українських ЗВО у світовий простір знань.

Література:

1. Андрощук І. Трансформаційні виклики розвитку кадрового потенціалу вітчизняних підприємств на засадах резильєнтності. Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки, Вип. 10 (43). – Кропивницький: ЦНТУ, 2023.
2. Царенко І.О. Розвиток потенціалу вищої освіти у територіальному розрізі як інструменту підвищення конкурентоспроможності регіону. Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки, Вип. 4 (37). Кропивницький: ЦНТУ, 2020. URL: [http://economics.kntu.kr.ua/archive/4\(37\)/37_Tsarenko.html](http://economics.kntu.kr.ua/archive/4(37)/37_Tsarenko.html)
3. Щельник О.В., ФІНАНСОВІ РИЗИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ В ПРОЦЕСІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ У ВИЩУ ОСВІТУ «ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИЙ МЕХАНІЗМ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ТА СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ»: матеріали всеукр. наук.-практ. конф., 28 лист. 2024 р. – Кропивницький : ЦНТУ, 2024 URL: <https://dspace.kntu.kr.ua/handle/123456789/15764>

Яців С.Б.

здобувач вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні

Коваленко С.В., викладач

Центральноукраїнський національний технічний університет,
м. Кропивницький, Україна

ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ФОРМУВАННЯ

Ефективність управлінської діяльності є однією з ключових характеристик сучасних організацій, оскільки визначає результативність використання ресурсів, конкурентоспроможність та здатність адаптуватися до змін зовнішнього середовища. У динамічних умовах сучасного ринку, з технологічними інноваціями та посиленням конкуренції, ефективне управління стає критичною передумовою сталого розвитку організації. Воно демонструє, наскільки успішно керівництво координує ресурси, процеси та персонал для досягнення стратегічних і оперативних цілей.

Управлінська діяльність включає планування, організацію, мотивацію, контроль та координацію підрозділів і персоналу. Проте формальне виконання цих функцій не гарантує високої результативності. Лише системне, узгоджене та гнучке застосування управлінських процесів забезпечує реальний ефект, здатність організації швидко реагувати на зміни, приймати обґрунтовані рішення та оптимально розподіляти ресурси.

На рівень ефективності управлінської діяльності впливають внутрішні та зовнішні фактори. Серед внутрішніх — компетентність керівництва, організаційна структура, мотиваційні механізми, корпоративна культура та інформаційне забезпечення. До зовнішніх факторів належать економічні умови, технологічні інновації, соціальні тенденції та конкурентне середовище. Усвідомлення цих чинників дозволяє своєчасно виявляти проблеми та впроваджувати заходи для підвищення ефективності управління.

Комплексна оцінка ефективності здійснюється за кількома критеріями: економічними (прибутковість, продуктивність, раціональне використання ресурсів), організаційними (злагодженість підрозділів, якість рішень, координація процесів), соціально-психологічними (мотивація, залученість, ефективність командної взаємодії) та часовими (швидкість реагування, адаптивність). Такий багаторівневий підхід дозволяє виявляти сильні та слабкі сторони управлінської системи.

Для підвищення ефективності сучасні організації застосовують процесний, системний, ситуаційний та стратегічний менеджмент, використовуючи інструменти стратегічного планування, контролінгу, управління персоналом, розвитку лідерських компетенцій та